

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
____ dos. Zaur Məmmədov
____ "____" _____ 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050112-Məktəbəqədər təhsil A,B

Fakültə: Filologiya və ibtidai təhsil

Kafedra: Pedaqogika, psixologiya və incəsənət

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Pedaqogika

Fənn proqramı: Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirinin 04 sentyabr 2024-cü il tarixli 3-29/3-2-575 F/2024 N:-li əmri ilə təsdiq edilmişdir

Kodu: İPF-B01

Tədris ili: II (2025-2026) Semestr: III

Tədris yükü. Cəmi: 150, Auditoriya – 45 saat (30 saat mühazirə, 15 saat seminar),

Tədris forması: Əyani

AKTS üzrə kredit: 5

Auditoriya:

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: Nuriyeva Arzu Mirzağa qızı

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov küçəsi 19, LDU-nun 2 saylı korpusu

E-mail ünvanı: arzu.agayeva.1990@inbox.ru

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas ədəbiyyat:

1. H.Əhmədov, N.Zeynalova Pedaqogika Bakı, 2019
2. Ə.M.Abbasov, İ.A.Cavadov, B.O.İbadov Kurikulum bələdçisi: izahlar və tətbiqlər Bakı, 2020
3. Ə.Paşayev,F.Rüstəmov.Pedagogika.Yeni kurs.Bakı,2007.
4. A.Həsənov, Ə.Ağayev. Pedaqogika. Bakı, 2007.
5. Ə.Ağayev, Y.Talıbov, A.Eminov, İ.İsayev. Pedaqogika. Bakı, 2006.
6. Ə.Ağayev. Təlim prosesi: Ənənə və müasirlik. Bakı, 2006.
7. F.Sadiqov. Pedaqogika. Bakı, 2009.
8. A.Abbasov, H.Əlizadə. Pedaqogika. Bakı, 2000.
9. F.İbrahimov, R.Hüseynzadə. Pedaqogika. I-II cild. Bakı, 2013.
10. L.Qasımova. Pedaqogika. Bakı, 2012
11. M.İsmixanov. Pedaqogikanın əsasları. Bakı, 2008.
12. F.Allahverdiyeva, S.Tağıyeva. Pedaqogika. Bakı, 2018

Əlavə ədəbiyyat:

13. Təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu.Bakı, 2009.
14. Ümumi təhsil pilləsinin dövlət standartları və proqramları (kurikulumları) // Azərbaycan məktəbi, 2011, № 6.
15. İ.Həsənov, A.Rüstəmov, N.Babayeva Kurikulum Bakı,2020
16. A.Qəhrəmanov "Ümumi orta təhsil səviyyəsinin yeni fənn kurikulumlarının tətbiqi üzrə" təlim kursunun iştirakçıları üçün təlim materialı. Bakı, 2012.
17. Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası //Azərbaycan məktəbi, 2013, № 5.
18. Z.Veysova. Fəal və interaktiv təlim. Bakı, 2007.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:

Pedagogika kursunun tədrisi II tədris ilinin III semestrində (30 saat mühazirə və 15 saat seminar məşğələsi) nəzərdə tutulur.Kursun tədrisində məqsəd tələbələrə pedagogika elminin təşəkkülü və inkişaf tarixi haqqında məlumat verilməsi, təlim, tərbiyə, təhsil, inkişaf anlayışlarının mahiyyətinin və bu proseslərlə əlaqədar kriteriyaların izah olunmasıdır.

Kursun tədrisi üçün ayrılan saatlar dairəsində müasir məktəbin məqsədi, müəllimin pedaqoji qabiliyyətlərinin xarakterik cəhətləri açıqlanır. Bununla yanaşı, Azərbaycan Respublikasının təhsil sistemi və kurikulum haqqında məlumat, şəxsiyyətin inkişafının ümumi qanunauyğunluğu, təlim prosesinin idraki və psixoloji əsasları, təlimin prinsipləri, metodları və təşkili formalarının, yeni təlim texnologiyalarının əsas mahiyyəti, pedaqoji proses, pedaqoji innovasiyalar, təlimin amilləri,öyrənmə motivasiyası, təlimin diaqnostikası məsələləri izah olunur, tərbiyənin mahiyyəti, məzmunu və xüsusiyyətlərinə aid müasir cəmiyyət quruculuğu ilə bağlı məlumatlar çatdırılır, məktəbdə metodik işlərin, məktəbşünaslığın pedaqoji əsasları təsvir edilir.

VII Davamiyyətə verilən tələblər:

Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan билетinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfidir.
-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

Ümumi balların cəmi	Qiymət (sözlə)	Hərflə
91 – 100	əla	(A)
81 – 90	çox yaxşı	(B)
71 – 80	Yaxşı	(C)
61 – 70	Kafi	(D)
51 – 60	qənaətbəxş	(E)
51- baldan aşağı	qeyri-kafi	(F)

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülecək.

X. Təqvim-mövzu planı: 30 saat müəzire,15 saat seminar

N	Keçilən mövzuların məzmunu	Müh	Tarix
1	Mövzu. Pedaqogikanın predmeti və vəzifələri Plan: Pedaqogika elminin yaranması və inkişafı.Pedaqogika elminin obyektı, predmeti və əsas kateqoriyaları.Pedaqogikanın anlayışlar sistemi: təlim, tərbiyə, təhsil, inkişaf, pedaqoji proses. Pedaqogikanın mənbələri və vəzifələri. Pedaqoji elmlər sistemi. Pedaqogikanın tədqiqat metodları Mənbə: [1;3;6;8;9;12]	2	
2	Mövzu. Şəxsiyyətin inkişafının ümumi qanunauyğunluqları Plan: Şəxsiyyətin inkişafı prosesi və onun əsas istiqamətləri. Şəxsiyyətin inkişafına dair nəzəriyyələr. Şəxsiyyətin inkişafında irsiyyətin rolu. İnsanın inkişafı və formalaşmasında mühitin rolu. Şəxsiyyətin inkişafının yaş və fərdi xüsusiyyətləri Mənbə: [1;2;3;7;8;12;15]	2	
3	Mövzu. Pedaqoji proses Plan: Pedaqoji prosesin mahiyyəti. Pedaqoji proses bir sistem kimi.Pedaqoji prosesin mərhələləri. Mənbə: [1;2;3;8;9;10;11]	2	
4	Mövzu. Müasir məktəbin müəllimi Plan: Müəllimə verilən tələblər. Müəllimin pedaqoji bacarıq və qabiliyyətləri. Müəllimin pedaqoji ustalığı və pedaqoji mərifəti. Təhsilverənlərin etik davranış qaydaları. Mənbə: [1;2;4;7;8;10;11;15]	2	
5	Mövzu. Azərbaycan Respublikasının təhsil sistemi Plan: Təhsil sistemi haqqında anlayış. Təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Təhsil sahəsində dövlət siyasətinin əsas prinsipləri.Təhsilin məzmunu. Təhsilin məzmununu əks etdirən sənədlər. Azərbaycanda kurikulum islahatı Mənbə: [2;8;10;12;13;15]	2	
6	Mövzu. Didaktika. Təhsil və təlim nəzəriyyəsi Plan: Didaktikanın mahiyyəti və elmi nəzəri əsasları Təhsil anlayışının mahiyyəti. Təlimin mahiyyəti və məzmunu Şagirdin təlim fəaliyyəti Mənbə: [1;2;3;8;9;10;15;16]	2	
7	Mövzu. Təlimin prinsipləri Plan: Təlimin ümumi qanunları (qanunauyğun əlaqələri).Təlim prinsiplərinin təsnifatı.Təlim prinsiplərinin seçiyyəsi və vəhdəti: təlimin həyatla əlaqələndirilməsi prinsipi; təlimin təhsilverici, tərbiyəedici və inkişafetdirici prinsipi; elmilik prinsipi; təlimdə Təlimdə sistemətlilik və ardıcılıq prinsipi; təlimdə əyanilik prinsipi; təlimdə şüurluluq, fəallıq və müstəqillik prinsipi; təlimin optimal təşkili prinsipi; təlimin müvafiqlik prinsipi. Mənbə: [1;3;6;9;10;12]	2	

8	Mövzu.Təlimin metodları Plan: Təlim metodları anlayışı və onların təsnifatı. Təlimin metodlarının səciyyəsi və əlaqəli tətbiqi: təsəvvürlərin formalaşdırılması (qavrama) metodları; nəzəri biliyin (anlayış və qanunların) mənimsədilməsi metodları; bacarıq və vərdişlərin formalaşdırılması (təbiiqetmə) metodları; təlimdə nəzarət metodları. Interaktiv və fəal təlim metodları. Mənbə: [2;3;6;8;9;10;11]	2	
9	Mövzu.Təlimin növləri və təşkili formaları Plan:Təlimin növləri: izahlı-illüstrativ təlim (ənənəvi təlim); problemli təlim; proqramlaşdırılmış təlim; kompüter təlimi. Təlimdə müxtəlif yanaşmalar: passiv ənənəvi təlim;müasir fəal təlim;yeni interaktiv təlim. Təlimin təşkili formalarının tarixi.Dərs təlimin əsas təşkili forması kimi. Müəllimin dərse hazırlaşması, onun mərhələləri. Müasir dərse verilən tələblər. Təlimin təşkilinin digər formaları. Mənbə: [1;2;3;5;6;8;9;15]	2	
10	Mövzu.Təlimdə diaqnostika, nəzarət və qiymətləndirmə Plan: Şagirdin öyrənmə səviyyəsinin diaqnostikası. Şagirdlərin yetirməsinin diaqnostikasının və ona nəzarətin prinsipləri: obyektivlik, sistemativlik, əyanilik (aşkarlıq), bərabərlik, ədalətlik,şəffafılıq,Məqsədəuyğunluq, konfidensiallıq, əməkdaşlıq, effektivlik,validlik(uyğunluq),etibarlılıq. Yoxlama və nəzarət. Şagirdlərin bilik və bacarıqlarının diaqnostlaşdırılması, yoxlanılması və qiymətləndirilməsinin ardıcılığı:cari yoxlamadır; təkrar yoxlama; dövrü yoxlama; yekun yoxlama. Kompleks yoxlama. Şagirdlərin öyrənmə səviyyəsini yoxlamanın köməyi ilə həyata keçirilən nəzarət formalar: ilkin, cari, tematik və yekun nəzarət.Qiymətləndirmənin ümumi prinsipləri.Qiymətləndirmə motivləri.Qiymətləndirmə standartları. Qiymətləndirilməsinin səviyyələri. Mənbə: [2;3;8;9;14;15;16]	2	
11	Mövzu.Tərbiyə nəzəriyyəsi. Tərbiyə prosesinin mahiyyəti və xüsusiyyətləri Plan: Tərbiyənin mahiyyəti və hərəkətverici qüvvələri. Tərbiyənin dialektik səciyyə daşması: tərbiyə daim inkişaf edən prosesdir; tərbiyədə subyekt və obyekt qarşılıqlı vəhdət təşkil edir; ziddiyyətlər daim tərbiyənin hərəkətverici qüvvəsi kimi çıxış edir; tərbiyə, özünütərbiyə və yenidəntərbiyə dialektik vəhdətdədir. Tərbiyənin məqsədi. Özünütərbiyə. Yenidəntərbiyə. Tərbiyənin xüsusiyyətləri: tərbiyə çoxamillli prosesdir; tərbiyə uzun sürən və fasiləsiz prosesdir; tərbiyə çoxcəhətli, eyni zamanda bütöv prosesdir; tərbiyədə xırda məsələ yoxdur; tərbiyə özünütərbiyə və yenidəntərbiyə ilə dialektik vəhdət təşkil edir. Tərbiyənin məzmunu:əqli tərbiyə; ideya-siyasi tərbiyə; əxlaq tərbiyəsi; əmək tərbiyəsi; estetik tərbiyə; fiziki tərbiyə; hüquq tərbiyəsi, iqtisadi və ekoloji tərbiyə. Mənbə: [1;2;3;8;9;11;12]	2	
12	Mövzu.Tərbiyənin prinsipləri Plan: Tərbiyə prinsiplərinin təsnifatı: tərbiyədə məqsədyönlülük prinsipi; tərbiyənin həyatla, cəmiyyət quruculuğu ilə əlaqəsi prinsipi; tərbiyədə yaşayış, fərdi və cinsi xüsusiyyətlərin nəzərə alınması prinsipi; tərbiyədə nikbinlik prinsipi; tərbiyədə hörmət və tələbkarlığın vəhdəti prinsipi; şüurla davranışın vəhdəti prinsipi; şəxsiyyətin kollektivdə və kollektiv vasitəsilə tərbiyəsi prinsipi; tərbiyədə pedaqoji rəhbərliklə insanın təşəbbüs və özfealiyyətinin əlaqələndirilməsi (əməkdaşlıq) prinsipi. Mənbə: [1;3;5;7;8;9;10;11]	2	
13	Mövzu.Tərbiyənin metodları Plan: Tərbiyə metodları anlayışı və onların təsnifatı: şüuru formalaşdırın metodlar; fəaliyyətin təşkili və ictimai davranış təcrübəsini formalaşdırın metodlar; fəaliyyət və davranışı stimullaşdırın metodlar; tərbiyədə nəzarət, özünənəzarət və özünəqiymət metodları. Mənbə: [1;2;3;6;7;8;9;11;12]	2	
14	Mövzu. Tərbiyənin tərkib hissələri Plan:Dünyagörüşü haqqında anlayış.Əqli tərbiyənin məzmunu və vəzifələri. Əmək tərbiyəsi. Fiziki tərbiyə. Estetik tərbiyə,Əxlaq tərbiyəsi,Ekoloji tərbiyə, Hüquqi tərbiyə,İqtisadi tərbiyə. İctimai tərbiyə və ailə tərbiyəsi Mənbə: [1;3;5;6;8;9;10]	2	
15	Mövzu. Məktəbdə metodik iş Plan:Məktəbdə metodik işin əhəmiyyəti və formaları. Fənn metodbirləşmələri. Məktəbin tədris işlərinə nəzarət. Müəllimlərin ixtisasının artırılması yolları. Müəllimlərin attestasiyası və onun əhəmiyyəti. Mənbə: [1;3;4;6;8;11;12]	2	
	Cəmi:	30s.	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Təlim nəticəsində tələbələrə əldə etməli olduqları təsəvvür, vərdiş və bacarıqları:

- informasiya mənbəyi ilə işin bacarıq və vərdişi;
- müqayisə, ümumiləşdirmə və sistemləşdirmə;
- konkretləşdirmə, sübut və rəddetmə, ziddiyyətləri görmə bacarığı;
- təhlil etmə bacarıq və vərdişlərin formalaşdırılması.

Öyrənən tanış olur:

- ümumpeşəvi bacarıq və vərdişlər;
- müasir təlim prinsip və metodları ilə;
- müasir dərse verilən pedaqoji tələblərlə;
- yeni təlim texnologiyaları ilə;
- tərbiyənin məqsədi və hərəkətverici qüvvələri ilə;
- tərbiyənin məzmunu və xüsusiyyətləri ilə;
- məktəbi idarəetmə və məktəbdə metodik işlərin təşkili yolları ilə.

XII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

- cəmiyyətdə müəllimlik peşəsinin sosial əhəmiyyətini dərk edir
- təlim, tərbiyə və sosiallaşma prosesinin nüfuz etdiyi müxtəlif kontekstləri (sosial, mədəni, milli) izah edir;
- peşə vəzifələrini yerinə yetirmək üçün pedaqoji və psixoloji diaqnostik metodlardan istifadə edir;
- pedaqoji prosesin təşkilində müasir texnologiyalardan istifadə etməklə dərslərin strukturunu qurur;
- müasir təhsil konsepsiyalarını sistemli şəkildə təşkil edir;
- pedaqoji fəaliyyətin subyektləri ilə əməkdaşlıq münasibətləri qurur;
- pedaqoji cəhətdən məqsədyönlü, psixoloji cəhətdən təhlükəsiz təhsil mühiti yaradır;
- təhsilçilərin sinifdənkənar fəaliyyətini təşkil edir;
- müasir təhsil quruculuğunda və məktəb sistemində keçmişin müttərəqi irsindən, pedaqog və müəffəklərin bu günümüz üçün dəyərli ideyalarından müqayisəli şəkildə istifadə edir.

XIII. İmtahan sualları:

1. Pedaqogika elminin obyekt, predmeti və əsas kateqoriyaları
2. Pedaqogika elminin anlayışlar sistemi: təlim, tərbiyə, təhsil, inkişaf, pedaqoji proses
3. Pedaqogikanın mənbələri və vəzifələri
4. Pedaqoji elmlər sistemi
5. Pedaqogika elminin tədqiqat metodları
6. Şəxsiyyət və onun inkişafı
7. Şəxsiyyətin inkişafında yaş dövrləri və yaş xüsusiyyətləri
8. Pedaqoji prosesin mahiyyəti və mərhələləri
9. Müəllimin pedaqoji bacarıq və qabiliyyətləri.
10. Təhsilçilərin etik davranış qaydaları
11. Azərbaycan Respublikasında təhsil sisteminin quruluşu
12. Təhsil sahəsində dövlət siyasətinin əsas prinsipləri
13. Azərbaycanda kurikulum islahatı
14. Fənn kurikulumu və onun strukturu
15. Təhsilin məzmunu anlayışı və onun ümumi əsasları
16. Təhsilin məzmununu əks etdirən sənədlər
17. Didaktika – təhsil və təlim nəzəriyyəsi kimi
18. Təlim prosesinin mahiyyəti
19. Təlimin məqsəd və vəzifələri
20. Təlimin prinsiplərinin təsnifatı və mahiyyəti
21. Təlim prinsiplərinin seçimi və vəhdəti
22. Təlimin metodları anlayışı və onların təsnifatı
23. Təlim metodlarının seçimi
24. İnteraktiv və fəal təlim metodları
25. Təlimin təşkili formalarının tarixi
26. Dərs-təlimin əsas təşkili forması kimi
27. Dərse verilən müasir tələblər
28. Təlimin təşkilinin digər formaları
29. Təlimdə nəzarət və qiymətləndirmə
30. Tərbiyə prosesinin mahiyyəti və məzmunu
31. Tərbiyənin xüsusiyyətləri
32. Tərbiyənin prinsiplərinin təsnifatı və mahiyyəti
33. Tərbiyənin prinsiplərinin seçimi
34. Tərbiyə metodları haqqında anlayış
35. Tərbiyədə şüuru formalaşdırıcı metodlar (inandırma)
36. Tərbiyədə fəaliyyətin təşkili və ictimai davranış tərübəsini formalaşdırıcı metodlar (alışdırma)
37. Tərbiyədə fəaliyyət və davranış stimullaşdırıcı metodlar (rəğbətəndirmə və cəzalandırma)
38. Tərbiyənin tərkib hissələrinin mahiyyəti və təsnifatı
39. Ailənin tipləri və funksiyaları
40. Məktəbdə metodik işin təşkili formaları

XIV. Kollektivium sualları:

I Kollektivium sualları

1. Pedaqogika elminin obyektı, predmeti və əsas kateqoriyaları
2. Pedaqogika elminin anlayışlar sistemi: təlim, tərbiyə, təhsil, inkişaf, pedaqoji proses
3. Pedaqogikanın mənbələri və vəzifələri
4. Pedaqogika elminin tədqiqat metodları
5. Şəxsiyyət və onun inkişafı
6. Pedaqoji prosesin mahiyyəti və mərhələləri
7. Müəllimin pedaqoji bacarıq və qabiliyyətləri
8. Təhsilverənlərin etik davranış qaydaları
9. Azərbaycan Respublikasında təhsil sisteminin quruluşu
10. Azərbaycanda kurikulum islahatı

II Kollektivium sualları

1. Təlimin prinsiplərinin təsnifatı və mahiyyəti
2. Təlim prinsiplərinin səciyyəsi və vəhdəti
3. Təlimin metodları anlayışı və onların təsnifatı
4. Təlim metodlarının səciyyəsi
5. Təlimin təşkili formalarının tarixi
6. Dərs-təlimin əsas təşkili forması kimi
7. Dərsə verilən müasir tələblər
8. Təlimdə nəzarət və qiymətləndirmə
9. Tərbiyə prosesinin mahiyyəti və məzmunu
10. Tərbiyənin prinsiplərinin təsnifatı və mahiyyəti

“Pedaqogika” fənninin sillabusu 050112-Məktəbəqədər təhsil A,B ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus “Pedaqogika, psixologiya və incəsənət” kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında (protokol №01) müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir.

Fənn müəllimi:

m. A.M.Nuriyeva

Kafedra müdiri:

dos. A.X.Əliyev